

Tariffnemndas vedtak av 11. oktober 2018 om fortsatt delvis allmenngjøring av Industriooverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien 2016-2018

Dato: 19. oktober 2018
Protokoll 1/2018

Innledning

Saken gjelder videreføring av delvis allmenngjøring av Industriooverenskomsten/VO-delen. Det vises til forskrift om delvis allmenngjøring av Industriooverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien 23. september 2016 nr. 1242. Tariffnemnda har mottatt til behandling LOs begjæring av 25. mai 2018 om fortsatt allmenngjøring av Industriooverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien.

Nemnda besluttet å sende saken på høring. Høringsfristen ble satt til 20. september 2018. I møte 11. oktober 2018 fattet nemnda vedtak om fortsatt allmenngjøring.

I begjæringen viser LO og Fellesforbundet til at utenlandsk arbeidskraft fortsatt er svært viktig for å holde oppe aktivitetsnivået i norsk skips- og verftsindustri. Den reelle andelen utenlandske arbeidstakere i skips- og verftsindustrien har stabilisert seg på et høyt nivå og er etter alt å dømme enda høyere enn det som framkommer av sysselsettingsstatistikken for næringen, på grunn av manglende registreringer av ansatte i bemanningsforetak.

LO fremholder at det fortsatt vil være behov for allmenngjøring som et nødvendig tiltak for å oppnå likeverdige lønns- og arbeidsvilkår mellom innenlandsk og utenlandsk arbeidskraft innenfor verftsindustrien. Det fremholdes at konjunktorene innen bransjen er i vekst, samtidig er det usikkerhet knyttet til inntjening og marginer, sammenliknet med perioden før 2014, noe som vil legge ytterligere press på verftene og deres ansatte. Dette vil gjøre det enda viktigere enn tidligere å motvirke lavlønnskonkurransen og sosial dumping i sektoren.

LO viser til at forskriften har virket i nær 10 år, og derfor bør være vel kjent for de aller fleste aktørene i bransjen. Til tross for dette viser Arbeidstilsynets tilsynsstatistikk at det fortsatt er et betydelig antall brudd på regelverket. Dette bildet bekreftes av en analyse Fafo har gjort av lønn blant arbeidstakerne i skips- og verftsindustrien. LO fremholder at tallene med tydelighet viser at det fastsettes lønn ut fra de allmenngjorte minstesatsene for en stor gruppe av arbeidsinnvandrere, og i en del tilfeller lavere, og at det ligger et kontinuerlig sterkt lavlønnspres i næringen. Dersom det allmenngjorte lønngulvet fjernes, vil det medføre høy risiko for at lønninger og tillegg som i dag er regulert gjennom forskriften, synker langt under tariffmessige standarder. Dette vil ikke bare innebære økt sosial dumping, men også gi svært uheldige virkninger for tariffbundne virksomheter som vil få en betydelig økning i lavlønnskonkurransen fra ikke tariffbundne bedrifter.

LO understreker, på samme måte som i tidligere begjæringer til Tariffnemnda, at den allmenngjorte delen av Industriooverenskomsten som omfatter skips- og verftsindustrien er bærebjelken i frontfaget, og at det er et særlig behov for en videreføring av allmenngjøringen innenfor frontfaget for å ivareta den norske modellen. Dette viser også, på samme måte som Høyesteretts vurderinger og konklusjoner i STX-saken (HR-2013-496-A – Rt-2013-258), nødvendigheten av å stille krav om utgiftsdekning i tråd med forskriften § 7 om dekning av reise, kost og losji.

LO anførte at det i årets samordnede tariffoppgjør ble gjennomført egne forhandlinger og mekling om reisebestemmelsene i Industriooverenskomstens VO-del. Det ble her enighet mellom Fellesforbundet og Norsk Industri om viktige endringer i overenskomstens reisebestemmelser, jf. vedlegg 5 til Riksmeklerens møtebok. Endringene er blant annet gjennomført i et nytt bilag til overenskomsten som beskriver krav til hva som skal regnes som «bedrift» i sammenheng med overenskomsten kapittel 8 «Arbeid utenfor bedrift». Det er videre fastsatt krav til arbeidsavtaler og til at arbeidstakere ikke kan overføres mellom ulike oppdragssteder/bedrifter uten at reisebestemmelsene gjelder. Bedrifter skal påse at underleverandører overholder overenskomstens sentrale lønns- og arbeidsvilkår. Endringene er beskrevet som «en vesentlig innstramning i overenskomstens reisebestemmelser». Det ble enighet om at bestemmelsene trer i kraft fra 1. november 2018. I overenskomsten kapittel 8, § 8.1 Omfang, er unntaket som ga adgang til «inntatt på stedet» fjernet. I tillegg er krav ved ulike ansettelsesforhold klargjort i § 8.2.

LO ba Tariffnemnda om å fatte vedtak om at forskrift av 23.09.16 nr. 1242 om allmenngjøring av Industriooverenskomsten for skips- og verftsindustrien videreføres med reviderte satser i henhold til bransjevise bestemmelser knyttet til Verksteds- og teknologiindustrien i Industriooverenskomsten 2018-2020, og med de endringer at setningen «Unntatt fra denne bestemmelsen er tilfeller hvor arbeidstakerne er inntatt på arbeidsstedet» strykes i forskriften § 3 Lønnsbestemmelser og i § 7 Utgifter til reise, kost og losji.

Høringsrunden

LOs begjæring om fortsatt allmenngjøring av industriooverenskomsten/VO-delen ble sendt på høring den 28. juni med svarfrist 20. september 2018. Det ble mottatt følgende høringsvar med merknader:

Fellesforbundet

Fellesforbundet bemerket at LO ba om at setningen "Unntatt fra denne bestemmelsen er tilfeller hvor arbeidstakerne er inntatt på arbeidsstedet" strykes i forskriftens § 3 Lønnsbestemmelser og i § 7 Utgifter til reise, kost og losji. Dette er gjort i forskriftsutkastets § 3, og i siste avsnitt i § 7, men ikke i første avsnitt i § 7. Der står det fortsatt at "Bestemmelsen kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstakeren er inntatt på stedet". Det ble antatt at dette er en korrekturfeil som vil bli rettet opp.

LO sluttet seg til innspillene fra Fellesforbundet.

NHO

NHO avga høringsuttalelse på vegne av NHO med tilsluttede landsforeninger. NHO påpekte innledningsvis at de er opptatt av ordnede arbeidsforhold og at en allmenngjøring innen rammene av allmenngjøringsloven, herunder Norges EØS-rettslige forpliktelser, kan være et hensiktsmessig virkemiddel i tilfeller der enkeltbransjer opplever utfordringer. NHO legger til grunn at Tariffnemnda etter høringsrunden foretar en grundig vurdering av hvorvidt dokumentasjonskravet i allmenngjøringsloven er oppfylt, og at nemnda må vurdere forholdsmessigheten av det enkelte vedtak. I denne forbindelse viste NHO til at allmenngjøring innenfor verft har vart i nærmere 10 år. Siden allmenngjøring er ment som et midlertidig tiltak må man stille spørsmål om man ved fortsatt allmenngjøring i realiteten innfører en permanent situasjon med minstelønnsregulering i denne bransjen.

Dersom Tariffnemnda skulle komme til at det er grunnlag for å vedta fortsatt allmenngjøring for verft, er NHO av den oppfatning at det er meget viktig å påse at det blir samsvar mellom forskriften og den underliggende tariffavtalen. Dersom Tariffnemnda kommer til at unntakene "inntatt på stedet" fjernes i forskriften, må man samtidig forskriftsfeste de tre ulike ansettelsestypene som ble fremforhandlet i årets særskilte forhandlinger om reisebestemmelsene i Industriooverenskomsten.

Norsk Industri

Norsk Industri mener det ikke er grunnlag for å videreføre allmenngjøringen på området da det ikke er fare for lønns- og arbeidsvilkår under minstelønnsnivå.

Dersom nemnda allikevel beslutter videreføring mener Norsk Industri det er nødvendig med justeringer av forskriften for å speile endringene i tariffoppgjøret 2018. Det er foreslått ny forskriftstekst for § 3 og § 7 foreslås fjernet da den ikke anses forenlig med Norges EØS-rettslige forpliktelser.

Norsk Industri foreslår en endring i forskriftens ordlyd (§ 3) for å sikre at allmenngjøringsforskriften er i tråd med overenskomsten. Begrepet «inntatt på stedet» ble fjernet fra Industriooverenskomsten § 8.1 i tariffrevisjonen 2018. I stedet ble det innført tre kategorier ansettelse. Det vil innebære en utvidelse av forskriftens virkeområde å fjerne unntaksmuligheten "inntatt på stedet" uten å innføre de ulike ansettelseskategoriene som partene har avtalt.

Norsk Industri mener videre at allmenngjøring av kostnadsdekning (reise, kost og losji) ikke er forenlig med Norges EØS-rettslige forpliktelser. Nåværende forskrift kan derfor ikke videreføres hva gjelder krav om dekning av reise, kost og losji i henhold til forskriften § 7. Denne bestemmelsen må derfor tas ut av allmenngjøringsforskriften. I henhold til EFTA-domstolens og ESAs vurdering er dekning av kostnader til reise, kost og losji ikke omfattet av minstelønnsbegrepet i Utsendingsdirektivets artikkel 3 nr. 1. Unntaksadgangen i art. 3 nr. 10 er en snever unntaksregel, og EFTA har vurdert at denne ikke rettferdiggjør en allmenngjøring av dekning av kostnader til reise, kost og losji. Norsk Industri mener det vil være feil å vektlegge Høyesteretts dom i STX-saken i 2013 etter ESAs klare tilbakemelding til Norge tre år senere om at dette er en uriktig tolkning av Utsendingsdirektivets art. 3 nr. 10.

Norsk Industri skriver:

Videre anføres det at det blir feil å legge vekt på at en manglende allmenngjøring av utgiftsdekning vil føre til forskjellsbehandling mellom norske og utenlandske arbeidstakere. Utsendingsdirektivet er nettopp bygget på en forutsetning om at det er hjemlandets rett som regulerer utsendte arbeidstakers rettigheter til kostnadsdekning, se særlig avsnitt 46 i vedlagte brev. Det er i tillegg et poeng at regelen i artikkel 3 nr. 7, som eksplisitt unntar kostnadsdekning til RKL fra hva som kan allmenngjøres, fullstendig hadde mistet sin betydning dersom unntaksbestemmelsen i artikkel 3 nr. 10 likevel skulle kunne sette dette eksplisitte unntaket til side.

Spekter

Spekter støtter ikke en fortsatt allmenngjøring på bakgrunn av at de anser allmenngjøring som et kraftig myndighetsinngrep som kun må brukes der lønns- og arbeidsvilkårene ligger klart under det som må anses sosialt akseptabelt i Norge.

Dersom allmenngjøringen videreføres har Spekter ingen merknader til at satsene justeres i tråd med revisjonen av overenskomsten i 2018.

YS

YS kan ikke se at det har skjedd endringer i bransjen som tilsier at det ikke lenger er behov for allmenngjøring, og støtter derfor fortsatt allmenngjøring. Dette synet deles av deres medlemsforbund.

Akademikerne støtter begjæringen om fortsatt allmenngjøring.

Justis- og beredskapsdepartementet og **Utenriksdepartementet** har ingen merknader.

Tariffnemnda innhentet i forkant av behandlingen statistikker fra SSB over lønnsnivået bransjene som var begjært allmenngjørt.

Tariffnemndas vurderinger

Tariffnemnda finner ut fra en samlet vurdering av dokumentasjonen av forholdene i bransjen som er lagt fram i LOs begjæring 25. mai 2018 og dokumentasjonen fremkommet i høringsrunden at vilkårene for allmenngjøring er til stede.

Nemnda har særlig lagt vekt på lønnsstatistikken fra SSB. Hovedfunnene er at en veldig stor andel av de utenlandske arbeidstakerne ligger på lønnsnivå rundt allmenngjøringsnivå og noen under. Dette viser at forskriften har reell betydning, og at det er sannsynlig at lønningene vil falle dersom allmenngjøringen fjernes. Nemnda vurderte også forskriftens varighet opp mot forutsetningene og formålet med allmenngjøringen og konkluderte med at det i dette tilfelle er fortsatt behov for forskriften.

I tråd med høringsinnspillene fra Norsk Industri og NHO, har Tariffnemnda valgt å justere ordlyden i § 3 og § 7 for å speile endringene i tariffoppgjøret 2018. Begrepet «inntatt på stedet» ble fjernet fra Industriooverenskomsten § 8.1. I stedet ble det innført tre kategorier ansettelse, henholdsvis «bedrift», «fast arbeidssted» og «reisebetingelser». Tariffnemnda presiserer at

begrepene «bedrift», «fast arbeidssted» og «reisebetingelser» skal forstås i tråd med kriteriene i vedlegg 5 til Riksmeklerens møtebok i sak 2018-003. Det er Tariffnemndas hensikt at forskriftens § 3 og § 7 skal «speile» og forstås i samsvar med den underliggende tariffavtalen.

Tariffnemnda har i tidligere vedtak lagt til grunn at bestemmelsene i forskriften om utenbystillegg, arbeidstid, overtidstillegg samt dekning av reise, kost og losji er i samsvar med EØS-retten, jf. Høyesteretts avgjørelse i Rt-2013-258 (Verftssaken). Nemnda fatter sine vedtak innenfor rammene av det rettskildebildet nemnda til enhver tid finner bindende for nemndas kompetanse. Tariffnemnda er kjent med ESAs synspunkter på Høyesteretts avgjørelse og Tariffnemndas praksis. I tillegg er det fattet vedtak om endringer i utsendingsdirektivet som vil få virkning fra 2020. Tariffnemnda har tatt dette i betraktning ved vurderingen av bestemmelsene.

Tariffnemnda vurderte først prinsipalt om hele bestemmelsen om reise, kost og losji burde tas ut av forskriften. NHOs representant i tariffnemnda (medlemmet Weltzien) og medlemmet Cordero-Moss var prinsipalt for å fjerne bestemmelsen om reise, kost og losji i sin helhet, mens LOs representant (medlemmet Boddning) var for å beholde bestemmelsen i sin helhet. Nemndsleder Nafstad mente at bestemmelsen burde beholdes, men at det burde gjøres enkelte endringer med sikte på (delvis) tilpasning til det kommende utsendingsdirektivet. Medlemmet Holden støttet dette.

Det var dermed flertall for å justere bestemmelsene om reise, kost og losji. Videre drøfting, og avgjørelse av bestemmelsens innhold, forutsatte dette. Endelig stemmegivning er dermed subsidiær.

Nemndas flertall, medlemmene Nafstad, Holden, Cordero-Moss og Weltzien, kom etter dette til at dekning for «et rimelig antall hjemreiser» fjernes fra forskriften. Endringen er å forstå slik at det ikke lenger foreligger en plikt til dekning av reiser mellom hjemlandet og Norge. Dekning av utgifter til reise kost og losji skal fortsatt gjelde for reiser i Norge. For øvrig er bestemmelsene tilpasset og i tråd med de nye bestemmelsene i Industriooverenskomsten, verksteddelen.

Flertallet mener ut fra det ovenstående at ny bestemmelse vedrørende dekning for reise, kost og losji ikke er i strid med norsk rettstilstand. Avgjørelsen inntatt i Rt-2013-258 er fremdeles retningsgivende for hva nemnda kan legge til grunn. Hva gjelder bestemmelser om «offentlig orden», og i den sammenheng betydningen av den norske forhandlingsmodellen, trepart-samarbeidet og frontfagsmodellen, vises for så vidt til dommens avsnitt 159-170. Nemnda er klar over den kritikk som er reist mot Høyesteretts avgjørelse og til ESA sitt syn på regelverket. Samtidig er det også vedtatt et nytt utsendingsdirektiv som skal tre i kraft i 2020 hvor reise, kost og losji vil kunne inkluderes i minstelønnsbegrepet. Nemndas medlemmer Nafstad og Holden har etter dette konkludert med at det formål og de hensyn som ligger bak allmenngjøringsloven, se til eksempel nevnte dom avsnittene 62-72, sammenholdt med de endringer som kommer i utsendingsdirektivet, gir et tilfredsstillende hjemmelsgrunnlag for bestemmelsene i den nye forskriften. Nemndas medlem Boddning mener det ikke foreligger noen endring av rettstilstanden siden forrige allmenngjøringsvedtak som tilsier at dagens bestemmelse om reise, kost og losji må endres.

Opphør

Avslutningsvis har nemnda foretatt en presisering i forskriftens § 10 vedrørende ikrafttreden og opphør av forskriften. Dette for å tydeliggjøre at forskriften gjelder inntil nemnda treffer nytt vedtak, men at forskriften oppheves dersom det ikke kreves ny allmenngjøring innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale. Dette følger allerede av allmenngjøringsloven § 7.

Tariffnemndas vedtak

Med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler mv. har Tariffnemnda truffet vedtak om videreføring av delvis allmenngjøring av Industrioverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien, og fastsatt ny forskrift.

Tariffnemndas vedtak innebærer at forskriften om delvis allmenngjøring av Industrioverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien videreføres med endringer i §§ 3, 7 og 10, samt justerte lønnssetser. For nærmere omtale og begrunnelse for forskriften med unntak av § 7, vises til tidligere vedtak, som etter nemnda sitt syn i det vesentlige fremdeles har gyldighet. Når det gjelder § 7, vises til drøftelsen ovenfor hvor medlemmenes ulike syn kommer til uttrykk.

Oslo, 11. oktober 2018

Dag Nafstad
Steinar Holden
Giuditta Cordero-Moss
Knut Bodding
Kurt Weltzien

Forskrift om delvis allmenngjøring av Industrioverenskomsten for skips- og verftsindustrien

Hjemmel: Fastsatt av Tariffnemnda 11. oktober 2018 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 5.

Kap. I. Innledende bestemmelser

§ 1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Industrioverenskomsten/VO-delen 2018-2020 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Norsk Industri på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side.

§ 2. Virkeområde og gjennomføringsansvar

Forskriften gjelder fagarbeidere, spesialarbeidere og hjelpearbeidere som utfører produksjons-, montasje- og installasjonsarbeid i skips- og verftsindustrien.

Med fagarbeider menes arbeidstaker med offentlig godkjent fag- eller svennebrev eller tilsvarende kompetanse som formelt kan likestilles med fag- eller svennebrev innenfor det fagfelt arbeidstaker utfører arbeid.

Med spesialarbeider menes arbeidstaker som er fylt 18 år og har fått slik øvelse at vedkommende selvstendig og under eget ansvar kan betjene utstyr og maskiner eller utføre annet spesialarbeid som er et nødvendig ledd i produksjonen.

Med hjelpearbeider menes arbeidstaker som ikke fyller vilkårene for spesialarbeider, dvs. arbeidstaker som utfører enklere arbeid i produksjonen.

Forskriften gjelder ikke lærlinger og personer på arbeidsmarkedstiltak.

Arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted leder virksomhet som utfører arbeidsoppdrag som nevnt i første ledd skal sikre at bestemmelsene i forskriften gjennomføres.

Kap. II. Lønns- og arbeidsvilkår

§ 3. Lønnsbestemmelser

Arbeidstakere som utfører produksjons-, montasje- og installasjonsarbeid i skips- og verftsindustrien, jf. § 2, skal ha en lønn per time på minst:

- a) kr 176,05 for fagarbeider
- b) kr 168,03 for spesialarbeider
- c) kr 160,10 for hjelpearbeider.

Arbeidstakere som er ansatt på henholdsvis bedrift eller fast arbeidssted, som blir sendt på arbeidsoppdrag utenfor henholdsvis bedriften eller det faste arbeidsstedet, og hvor overnatting er nødvendig på grunn av arbeidsoppdraget, skal betales et tillegg per time på:

- a) kr 35,21 for fagarbeidere
- b) kr 33,61 for spesialarbeidere
- c) kr 32,02 for hjelpearbeidere.

Tillegg som nevnt over tilkommer også arbeidstakere som er ansatt på reisebetingelser hvor det forutsettes at arbeidstaker arbeider på forskjellige steder/arbeidsplasser i sitt arbeidsforhold, når arbeidsoppdraget krever overnatting.

På arbeidsplasser med skiftarbeid skal det betales et tillegg per time på:

- a) For to-skiftarbeid (36,5 timer pr. uke):
    - 1. skift: inntil lørdag kl. 14.00: intet
    - 2. skift: kr 18,91
- For skiftarbeid etter kl. 14.00 på dager før søn- og helligdager: kr 40,41
Fra kl. 14.00 på jul-, nyttårs-, påske- og pinseaften: kr 57,93
Enhver time utover kl. 24.00 betales med tillegg som for 3. skift.

- b) For tre-skiftarbeid (35,5 timer pr. uke):
1. skift: inntil lørdag kl. 14.00: intet
2. skift: kr 19,49
3. skift: kr 29,01
For skiftarbeid etter kl. 14.00 på dager før søn- og helligdager: kr 41,58
Fra kl. 14.00 på jul-, nyttårs-, påske- og pinseaften: kr 59,57.
- c) For helkontinuerlig tre-skiftarbeid (33,6 timer pr. uke):
1. skift: inntil lørdag kl. 14.00: intet
2. skift: kr 20,66
3. skift: kr 30,64
For skiftarbeid etter kl. 14.00 på dager før søn- og helligdager: kr 43,90
Fra kl. 14.00 på jul-, nyttårs-, påske- og pinseaften: kr 62,94.

Ved omregning fra ordinær arbeidstid, 37,5 timer pr. uke, til avvikende arbeidstidsordninger, brukes følgende tabell:

fra 37,5 timer–36,5 timer: 2,74 %
fra 37,5 timer–35,5 timer: 5,63 %
fra 37,5 timer–33,6 timer: 11,61 %.

§ 4. Regulering av lønn i forskriftens virketid

Tariffnemnda kan endre satsene i § 3 som følge av tariffrevisjoner.

§ 5. Arbeidstid

Den ordinære arbeidstid må ikke overstige 37,5 timer pr. uke.

Ved skiftarbeid gjelder følgende grenser:

- to-skiftsordninger: 36,5 timer pr. uke i gjennomsnitt
- tre-skiftsordninger: 35,5 timer pr. uke i gjennomsnitt
- helkontinuerlig skift: 33,6 timer pr. uke i gjennomsnitt.

Andre arbeidstidsordninger kan avtales i samsvar med reglene i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern kap. 10.

§ 6. Godtgjøring for overtid

Det skal betales et tillegg for arbeid utover ordinær arbeidstid med 50 % av timesatsen i § 3 første ledd. For arbeid utover ordinær arbeidstid i tidsrommet mellom kl. 21.00 og kl. 06.00 og på søndager og helligdager skal det betales et tillegg på 100 % av timesatsen i § 3 første ledd.

§ 7. Utgifter til reise, kost og losji

Når arbeidstaker som er ansatt på bedrift eller fast arbeidssted, blir sendt på arbeidsoppdrag utenfor bedriften eller det faste arbeidsstedet, og hvor overnatting er nødvendig på grunn av arbeidsoppdraget, skal arbeidsgiver etter nærmere avtale dekke nødvendige reiseutgifter, innenfor Norge, ved arbeidsoppdragets begynnelse og slutt. Dette gjelder også arbeidstakere

som er ansatt på reisebetingelser hvor det forutsettes at arbeidstaker arbeider på forskjellige steder/arbeidsplasser i sitt arbeidsforhold, når arbeidsoppdraget krever overnatting.

Før arbeidsgiver sender arbeidstaker på arbeidsoppdrag utenfor bedriften eller utenfor det faste arbeidsstedet, og hvor overnatting utenfor hjemmet er nødvendig, skal det være avtalt ordninger vedrørende kost og losji. Arbeidsgiver skal som hovedregel sørge for kost og losji, men fast diettsats, betaling etter regning e.l. kan avtales. Dette gjelder også arbeidstakere som er ansatt på reisebetingelser, og som blir sendt på arbeidsoppdrag hvor overnatting er nødvendig.

§ 8. Arbeidstøy

Arbeidsgiver holder nødvendig arbeidstøy og vernefottøy tilpasset årstiden og arbeidsplassen.

Kap. III. Fravikelighet m.m.

§ 9. Fravikelighet

Forskriften kommer ikke til anvendelse dersom arbeidstaker samlet sett er omfattet av gunstigere lønns- og arbeidsvilkår etter avtale eller etter det lands rett som ellers gjelder for arbeidsforholdet.

Kap. IV. Ikrafttredden m.m.

§ 10. Ikrafttredden og opphør

Forskriften trer i kraft 1. desember 2018.

Forskriften gjelder inntil Tariffnemnda treffer nytt vedtak. Forskriften opphører likevel å gjelde dersom partene i tariffavtalen ikke har krevet nytt vedtak innen en måned etter at tariffavtalen er avløst av en ny avtale, jf. allmenngjøringsloven § 7.

Forskrift 23. september 2016 nr. 1242 om delvis allmenngjøring av Industrioverenskomsten/VO-delen for skips- og verftsindustrien oppheves samtidig med ikrafttreddelse av denne forskrift.